

Η ΠΑΛΗΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 10 Ιανουαρίου 1971
ἡμέραν ΚΥΡΙΑΚΗΝ
καὶ ὥραν: 22.30 - 23.00

Τὴν ἐκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

98m

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγιο μου ἀγαπητέ, προχθές εἶχαμε τὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων πού ἐμεῖς τὴν ἀποκαλοῦμε κοινότερα : Τῶν Φώτων καὶ τῶν Ὑδάτων. Δέν μπορεῖς νά φανταστῆς, τί ἀφορμὴ εἰρωνείας γινότανε αὐτὴ ἡ μέρα σέ χρόνια παλαιότερα. Καί ξέρεις γιατί ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό φαντάζομαι. Δέν ὑπῆρχε νερό στήν Ἀθήνα καί οἱ εὐθυμογράφοι βρῖσκανε ἀφορμὴ νά γράφουν...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κυρίως ὁ Τῆμος Μωραϊτίνης. Σ' ἓνα χρονογράφημά του, ~~σὲ~~ τὴν ἐπομένῃ μιᾶς ἑορτῆς τῶν Φώτων, ἔγραφε : Διάβασέ 'το καλύτερα ἐσύ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Χθές εἶχαμε τὴν ἑορτὴν τῶν Φώτων καὶ τῶν Ὑδάτων. Καιῶς. Καί ἐρωτῶ τοὺς συμπολίτας μας : Διατί νά ἑορτάζωμεν τὰ Φῶτα καί τὰ Ὑδατα, ἀφοῦ χθές οὔτε οἱ δρόμοι εἶχανε φῶτα, οὔτε οἱ βρύσες μας εἶχανε ὕδωρ... Σκόπιμον θά ἦτο νά καταργηθῆ ἡ λαϊκὴ αὐτὴ ὀνομασία τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί κάποια ἄλλη φορά, πάλι ὁ Μωραϊτίνης ἔγραφε γιὰ τὴν ἴδια περίπτωσι : Ὁ Ἰορδάνης ὅστις ἐβάπτισε τόν Κύριον ἓνα μονάχα ἄς μᾶς στείλῃ ποτήριον τοῦ γάρ διψῶντος τό λαρυγγί ἐμαρτύρησε καί ὁ Ἰορδάνης πρὸς τὰ πίσω ἐγύρισε, ἐνῶ τό πνεῦμα, ἐν εἶδει περιστερᾶς μᾶς ἐκουτσούλησε τρεῖς φορές.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄμειπτος εἶναι πάντα ὁ Μωραϊτίνης. Φαίνεται ὅμως ὅτι τό

ζήτημα τῆς ὑδρεύσεως στήν παληάν 'Αθήνα, ἦτανε πραγματικό βάσανο

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόσο πολύ πού ἀρμεῖνά σου πῶ ὅτι μιὰ ἀθηναϊκή τοποθεσία ὀφείλει τό ὄνομά της στήν ἔλλειψι τοῦ νεροῦ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ~~ἔλαλησε~~ Σοβαρά μιλάς ; Ποιά τοποθεσία εἶναι αὐτή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό Ψυχικό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν καταλαβαίνω γιατί.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θά στό ἐξηγήσω ἀμέσως. Ἦτανε τόση ἡ ἔλλειψις νεροῦ στήν 'Αθήνα πού ὁποῖος πλούσιος ἀθηναῖος εἶχε κανέναν ἄρρωστο καί ἤθελε νά κάνη ἓνα τ ἄ μ μ α γιά τήν ὑγεία τοῦ ἀσθενοῦς του, ἔκανε τᾶμμα ν' ἀνοίξη ἓνα πηγάδι ἢ νά φτιάξη μιὰ βρύση. Κι' ὅταν ἐκτελοῦσε τό τᾶμμα του, λέγανε ὅτι ἔκανε ψ υ χ ι κ ὸ γιά τοὺς ἀθηναῖους.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω. Κάποιος θ' ἀνοίξε κανένα πηγάδι σ' ἐκεῖνο τό μέρος καί ἔτσι ἀπεκλήθη Ψ υ χ ι κ ὸ ἡ περιοχή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτι τέτοιο ἔγινε καί ξέρεις πότε : Τετρακόσια χρόνια πρίν στά 1560 περίπου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί λές βρέ ἀδελφέ ; Τόσο παληά εἶναι ἡ ὀνομασία τοῦ Ψυχινοῦ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόσο παληά εἶναι κι' ἐκεῖνο πού θά σέ καταπλήξη ἀκόμη περισσότερο εἶναι ὅτι τό πηγάδι αὐτό, ἐφρότνισε νά γίνη κάποια πλούσια κόρη, ἡ Ρηγούλα Μπενιζέλου, κόρη τῆς μεγάλης ἀθηναϊκῆς φαμίλλιες τῶν Μπενιζέλων, πού ἐμαρτύρησεν ἐπί Τουρκοκρατίας στά 1589 καί τιμᾶται ἀπό τήν ἐκκλησία μας ὡς 'Αγία Φιλοθέη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα, μάλιστα. Γι' αὐτό ἐκεῖ κοντά στό Ψυχικό ἡ περιοχή ὀνομάζεται 'Αγία Φιλοθέη.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς. Ἡ Ρεγούλα Μπενιζέλου λοιπόν πού κατοικοῦσε σ' ἐκεῖνη τήν περιοχή, στά κτήματα τῆς οἰκογενείας Μπενιζέλου, ἔβλεπε τοὺς χωρικούς τῆς περιοχῆς νά βασανίζωνται ἀπό τήν ἔλλειψι τοῦ νεροῦ καί μιὰ μέρα ἀπεφάσισε νά κτυπήσῃ ἓνα πηγάδι. Φυσικά ὅλοι οἱ γύρω χωρικοί, τῆς εἶπαν ὅτι θά κάνη ψυχικό καί ἡ περιοχή ἀπεκλήθη ἔτσι : Ψυχικό. Τό ψυχικό τῆς Ρεγούλας

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αυτό τό Ρεγούλα τί ὄνομα εἶναι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρέπει νά εἶναι Ρηγίλλη
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ ἄλλα λόγια ἔχομε καί τήν ὁδόν Ρηγίλλης πού τιμᾷ τήν μνήμη της.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, μήν τά μπερδεύομε τά πράγματα. Ἡ ὁδός Ρηγίλλης ἔχει ὀνομασθεῖ ἔτσι, πρὸς τιμὴν τῆς Ρηγίλλης, συζύγου τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττινοῦ πού ἔκανε πολλά πράγματα στήν Ἀθήνα, ὅπως καί θέατρον τοῦ Ἡρώδου. Ἡ Ρηγίλλη Μπενιζέλου ὅμως, πού τιμᾶται ὡς Ἀγία Φιλοθέη ἀπό τά 1600 ὅταν ἀνεκηρύχθη Ἀγία, ἔχει ἀπίστευτη δρᾶσι. Στά κτήματα τῆς οἰκογενείας Μπενιζέλου, ὑπῆρχε μιᾷ μικρῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου. Ἡ Ρεγούλα λοιπόν στά 1535, μετέτρεχε τήν ἐκκλησοῦλα σέ ξενῶνα γιά τοὺς κουρασμένους περαστικούς, ἔκτισε νοσοκομεῖο καί μικρό σχολεῖο γιά τά κορίτσια τῆς περιοχῆς. Γιά ὅλη αὐτή τήν δρᾶσι της, συνελήφθη ἀπό τοὺς Τούρκους, φυλακίσθηκε καί βασανίσθηκε. Πέθανε μαρτυρικά. Ὅμως τό ψυχικό πού ἔκανε, τό ἀρχικό ψυχικό μέ τό μεγάλο πηγάδι ἔδωσε, ὅπως εἶπαμε τό ὄνομα τῆς περιοχῆς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Χωρίς νά εἶμαι ἀθηναῖος, φαντάζομαι ὅτι στό Βατραχονῆσι θά ὑπῆρχε νερό, ἴσως ἀπό τά νερά τοῦ Ἰλισσοῦ. Καί λέω ὅτι τό φαντάζομαι γιὰτί ξέρω τό τραγοῦδι τῆς Ἀντριάνας : Πάρε με Ἀντριάννα μου, νέ σέ βοηθῶ στήν πλύση... καί νά σοῦ κουβαλῶ νερό - ἀπ'τό Βατραχονῆσι... Δέν ἔχω δίκαιο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Παρεξηγησις εἶναι αὐτό τό τραγοῦδι τῆς Ἀντριάνας. Οἱ πραγματικοί στίχοι τοῦ λαϊκοῦ αὐτοῦ τραγουδιοῦ, εἶναι : Πάρε με Ἀντριάννα μου - νά σέ βοηθῶ στήν πλύσι - καί νά σοῦ κουβαλῶ νερό - ἀπ'τοῦ Βορηᾶ τή βρύση...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ὡστε ἀπ'τοῦ Βορηᾶ τήν βρύση εἶναι τό σωστό καί ὄχι ἀπ'τό Βατραχονῆσι. Καί πού βρισκότανε αὐτή ἡ βρύση τοῦ Βορηᾶ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρὸς τό τέρμα τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς, λίγο πρίν ἀπό τό Μοναστηράκι ὅπου βρισκότανε ἄλλοτε καί ἡ περίφημη Σχολή Καραμάνου.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιά στάσου Δημήτρη, γιατί εκεί κοντά, μεταξύ Αιόλου και 'Αθηνᾶς υπάρχει ένας στενός δρομάκιος, οδός Βορέου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλά πού τό λές. 'Εμεῖ λοιπόν υπήρχε ἡ περίφημη βρύση τοῦ Βορρηᾶ. Βορέα ἦ τοῦ Βορρηᾶ ὅπως τήν ἀποκαλοῦσανε. Κι' αὐτός ὁ Βορέας φαίνεται νά ἦτανε ἕνας μυθολογικός ἦρ λεβέντης πού κατέβηκε ἀπό τήν Θράκη, ὅπου κατοικοῦσε καί ἄρπαξε τήν κόρη τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τῶν 'Αθηνῶν 'Ερεχθέως ἐκτός ἄν...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Εκτός ἄν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εκτός ἄν εἶναι τό ἐπώνυμο κανενός παλαιοῦ 'Αθηναίου πού εἶχε σπίτι ἐκεῖ πέρα καί ὠνόμασε τόν δρόμο μέ τ' ὄνομά του.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Αν μοῦ ἐπιτρέπης νά κάνω κι' ἐγώ μιᾶ παρατήρησι. Δεδομένου ὅτι οἱ συνοικίες τῆς παλαιᾶς 'Αθήνας ἦτανε σχεδόν ὅλες γύρω ἀπό τήν 'Ακρόπολι, 'Αλίνοιο, Ροδαιό, Βρυσάκι, Πλάια καί Ψυρρή ἀκόμη, τό μέρος ἐκεῖνο πού λέμε τώρα, βρίσκεται στήν βορεινή πλευρά τῆς 'Ακροπόλεως. Συνεπῶς μπορεῖ ἀπό τήν τοποθεσία αὐτή νά πῆρῃ τό ὄνομά της ἡ βρύση τοῦ Βορρηᾶ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγνο μου, τήν δέχομαι τήν παρατήρησι γιατί εἶναι πιθανή
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ομως ἀφοῦ δροσιστήναμε μέ τόσες βρῦσες, μπορούμε νά θυμηθοῦμε καί κανένα τραγουδι. 'Η φίλη μας ἡ Κλειώ θά μᾶς τραγουδήσῃ ^{τῶν παλαιῶν λαϊκῶν ἐστ-αί/ε} τήν ~~παλαιά~~ παντάδα : "Αν ποτέ κοιμηθῆς....
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Αν ποτέ κοιμηθῆς...
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τώρα ἄς ξαναγυρίσωμε στίς βρῦσες τῆς παλαιᾶς 'Αθήνας, πού υπέφερε τόσο πολύ ἀπό ἔλλειφι νεροῦ, ὥστε ἕνα ἀπό τά καλύτερα ἐπαγγέλματα τῶν 'Αθηναίων, ἑβδομήντα χρόνια πρίν, ἦτανε τό ἐπάγγελμα τοῦ νερουλά. Μά γιά τοῦς νερουλάδες θά μιλήσωμε λίγο ἀργότερα, γιατί γιά τήν ὥρα ἔχομε νά ποῦμε γιά μερικῆς βρῦσες ἀκόμα μερικᾶ χαρακτηριστικᾶ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θά σέ καταπλήξω νομίζω, ἄν σοῦ πῶ κι' ἐγώ ὅτι ἀπό μερικᾶ λαϊκά

τραγούδια, έπισημαίνονται μερικές άθηναϊκές βρϋσες όπου έπαιρνε ο κοσμάκης νερό. Ένα άπ' αυτά τά τραγούδια είναι τό δίστιχο : "Άσπρο ποδάρι πού 'δα έγώ, στοϋ 'Αλίκοιου τή βρϋση
καί θερμασία μ'έπιασε, ώς του νά γεμίση !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πραγματικά μέ καταπλήσσεις Γιάγιο μου πού ξέρεις αυτό τό παλαιότατο άθηναϊκό δίστιχο. Πρόσεξες όμως μιά λέξι ; Θερμασία μ'έπιασε, πού σημαίνει οτι τοϋ ήρθε πυρετός γιατί έβλεπε τό άσπρο πάδι τής κοπέλλας πού γέμιζε τή στάμνα της.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αυτό σημαίνει καί κάτι άλλο, οτι οι βρϋσες τής συνοικίας, κάθε συνοικίας ο ηλαδή, ήτανε τόπος ραντεβου καί αν όχι άμοιβαίου ραντεβου, μά τόπος συναντήσεως του έρωτευμένου μέ τήν κόρη τών ονειρών του. "Ήερε ποιά ώρα θά πήγαινε ή ωραία του νά γεμίση τήν στάμνα της καί τής έστηνε καρτέρι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Άκριβως όπως τό λέει κι' ένα παμπάλαιο τετράστιχο :

~~Άσπρο ποδάρι πού 'δα έγώ~~ "Αν πās ^{Μαγαμώμ} ~~Μαριά~~ μου γιά νερό
έγώ στήν βρϋση καρτερω
νά σοϋ τσακίσω τό σταμνί
νά πās στή μάννα σου άδειανή...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' έχομε άλλο ένα γιά τήν συνοικία τοϋ 'Αλίκοιου :

Στοϋ 'Αλίκοιου τόν μαχαλά - καί στήν πλατέα ρουγα
έφάνηκε μιά πέρδεια - μέ τήν χρυση φτεροϋγα.
'Εφάνηκε μιά πέρδεια πού πάει καί γεμίζει
γιά νά μπορη τά χείλη της, συχνά νά τά δροσίζη...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ξέρεις Γιάγιο πού ήτανε ή βρϋση τοϋ 'Αλίκοιου ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στήν Πλάνα, στήν οδόν Ευδαθηναίων, όπου βρίσκειται μιά μεγάλη έκκλησία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο. Στο περιβολάκι τής έκκλησίας υπήρχε έως τό 1920 περίπου ή περίφημη βρϋση τοϋ 'Αλίκοιου. 'Η έκκλησία αυτή λέγεται τοϋ Σωτήρος, μά ο λαός τήν ξέρει : 'Αγιά Σωτήρα. Καί ξέρεις οτι είναι πιο σωστό αυτό, γιατί ή έκκλησία ήτανε κτισμένη έπ' ονόματι : Παναγίας τής Σωτείρας. "Ήτανε οίκογενειακή έκκλησία τής οίκογενείας Κωττάκη. Μέ τήν πάροδο τοϋ χρόνου ή Παναγία ή Σώτειρα έγινε 'Αγιά Σωτείρα.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Για ἄλλη μιὰ περίφημη βρύση ἔχω ἀκούσει πολύ συχνά νά γίνεται λόγος, μά ποτέ δέν μπορεσα νά ἐξακριβώσω ποῦ ἦτανε τοποθετημένη αὐτή ἡ βρύση .
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για ποιά βρύση μιλάς ; Μήπως γιά τήν Μπουμπουνίστρα ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναί μπράβο, τήν Μπουμπουνίστρα. Ποῦ βρισκότανε αὐτή ἡ βρύση καί γιατί τήν ἔλεγαν ἔτσι ;
- ΓΙΑΝΝΗΥΚΑΚΗΣ Φαίνεται πώς εἶχε πολύ νερό καί πολύ συχνά, ὅταν τό νερό ἐρχότανε στήν βρύση ἀπό τό ὑπόγειο ὑδραγωγεῖο, ἔκανε διάφορους κρότους σάν κεραινοῦς περόπου, σάν νά μπουμπούνιζε ὑπό τήν γῆν.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καταλαβαίνω. Καί ὁ λαός τήν ἀπεικάλεσε : Μπουμπουνίστρα. Ποῦ ἀκριβῶς βρισκότανε αὐτή ἡ θορυβώδης Μπουμπουνίστρα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για νά καθορίσωμε μέ σημερινή τοπογραφία τό μέρος, νά σημειώσης μέσα στόν Ἑθνικό Κήπο, λίγο πίσω ἀπό τά παλαιά Ἀνάκτορα Νά λάβης ὑπ'ὄψιν σου Γιάγιο, ἔτι ἐκεῖ, σ'αὐτό τό μέρος ἄρχιζε ὁ δρόμος πού ξεκινοῦσε γιά τά Μεσόγεια χωριά καί φυσικά ἐκεῖ ὑπῆρχαν κι' ἕα δυό μικρομάγαζα γιά νά τρῶνε κάτι οἱ ταξιδιωτές καθώς καί ἕνα σανοπωλεῖον, γιά νά ταΐζουνε καί τ'ἄλογά τους. Ὑπῆρχανε ἐπίσης ἐκεῖ καί δυό τρεῖς μεγάλες σιάφες ὅπου ἔτρεχε νεράκι ἀπό τήν Μπουμπουνίστρα γιά νά ποτίζονται τά ζωντανά. Πολλές φορές ἡ περιλάλητη καί θορυβώδης Μπουμπουνίστρα ἀναφέρεται καί στόνεβρωτα καί στήν πολιτική ζωή ἀκόμη. Ἐνας παλαιός μου φίλος ὁ δημοσιογράφος Βαγγέλης Μηλιάδης, πού φέρνει στήν ράχη του θαλερώτατα τά ἐνενηντα του χρόνια, ποῦ ἔλεγε ὅτι κάποτε πού ἀπέτυχε στίς ἐκλογές ὁ πολιτικός Δεληγιώργης, ὁ λαός τοῦ τραγουδοῦσε :
- Σέ μαυρίσαν Δεληγιώργη
καί μουντζούρης ἔχεις γίνει
τόσο πού οὔτε ἡ Μπουμπουνίστρα
δέν μπορεί νά σέ ξεπλύνῃ...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τά ἐρωτικά τῆς Μπουμπουνίστρας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅριστε, διάβασε ἐδῶ γιά νά ἴδῃς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Μιά μοδιστρούλα αγάπησα
κι' αὐτή δέν μέ προσέχει
καί ὄλο στό βελόνι της
τήν προσοχή της ἔχει.
"Αχ μικρούλα μου μοδίστρα
θά πνιγῶ στή Μπουμπουνίστρα...

Μιά μοδιστρούλα αγάπησα
κι' ἐκείνη καμαρώνει
καί τά γλυκά ματάκια της
τά βγάζει στό βελόνι.
"Αχ μικρούλα μου μοδίστρα
θά πνιγῶ στήν Μπουμπουνίστρα !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅμως δέν ἀποφάσιζε νά πνιγῆ στήν Μπουμπουνίστρα ὁ ἐρωτευμέ-
νος ἀθηναῖος, μά τήν νύχτα γύριζε ^{στά} ~~αὐτά~~ σουάνια τῆς Πλάνας
καί τραγουδοῦσε τό : 'Ενθυμήσου σιληρά...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) 'Ενθυμήσου σιληρά...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα ἄς μιλήσωμε γιά τούς νερουλάδες τῆς 'Αθήνας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ νερουλάδες ; 'Ὀλόκληρη συνομοταξία ὑπῆρχε ἀπ' αὐτούς. Καθέ-
νας τους εἶχε μιὰ δίτροχη σοῦστα μ' ἕνα γερό ἔλογο καί κουβαλοῦ-
σε στάμνες νερό ἀπό τό Μαρούσι ἤ ἀπό τό Χαλάνδρι. Γυρίζανε
μέ τήν σοῦστα στίς γειτονιές καί πουλούσανε τίς στάμνες τους

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιά σοῦστα πόσες στάμνες χωροῦσε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Χωροῦσε σαράντα, πενήντα στάμνες. Ὅμως μόλις τίς διέθετε στά-
τακτινά του σπύτια, ὁ νερουλάς ἔπαιρνε πίσω τίς ἄδειες στά-
μνες καί ξαναέβαινε στό Μαρούσι νά τίς ξαναγεμίση. Καί ὅμως
Γιάγνο μου, ἕνας νερουλάς ἀπό τό Μαρούσι, ἔγινε γνωστός σ' ὄλο
τόν κόσμον καί τ' ὄνομά του ἀποθανατίσθηκε διεθνῶς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό ὄνομα τοῦ 'Αμαρουσιώτη νερουλά ; Σοβαρά μιλάς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅταν σοῦ ~~αὐτός~~ πῶ τό ὄνομά του θ' ἀναγνωρίσης πώς ἔχω δίκαιον.
'Ὁ νερουλάς αὐτός λεγότανε : Σπύρος Λούης...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σπύρος Λούης ; "Α, μάλιστα ! Εἶναι ὁ διάσημος 'Ὀλυμπιονίκης
πού ἐνίκησε στόν Μαραθῶνιο δρ ὄμο στά 1896, στούς πρώτους 'Ὀ-
λυμπιακοῦς ἀγῶνες. Νερουλάς ἦτανε λοιπόν :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νερούλας ὁ καημένος. Κέρδιζε ἀρμετά πουλῶντας νερό μὰ εἶχε καί οἰνογένεια καί ποτέ δέν τοῦ φτάνανε τά ὄσα κέρδιζε. Ὅταν λοιπόν νίκησε στόν Παραθώνιο, ὅταν τό ὄνομα τοῦ πρώτου Ὀλυμπιονίκη ἔφθασε στά πέρατα τῆς οἰκουμένης, ὅλοι πίστευαν ὅτι ὁ Σπύρος ὁ Λούης θά μεγαλοπιανότανε, μὰ ὁ καιόμενος ὁ νερούλας δέν εἶχε ἄλλες βλέψεις. Φυσιῶς ὅλοι θέλανε νά τοῦ προσφέρουν μιά θέσι, μὰ ἀργομισθία νά ποῦμε νά περνᾷ πλοῦς καί ὁ βαθύπλουτος τῆς ἐποχῆς ~~ὁ βαθύπλουτος τῆς ἐποχῆς~~, ὁ ἐθνικός εὐεργέτης Ἀνδρέας Συγγρός τόν ἐκάλεσε καί τόν ἐρώτησε τί ἤθελε. Πές μου Λούη τί θέλεις; Ὅτι ζητήσης θά τό ἔχῃς. Καί ὁ μετριόφρων Λούης, ὁ πρῶτος Ὀλυμπιονίκης τοῦ Παραθωνίου ἀποκρίθηκε: Τότε ἀφέντη, νά μοῦ πάρῃς μιά καινούργια σοῦστα γιατί αὐτή πού ἔχω εἶναι σαράβαλο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τόν καημένο τόν Λούη. Μιά σοῦστα ἤθελε μόνο, γιά νά ἐξακολούθῃ νά κᾶνῃ τόν νερούλα... Μετριόφρων καί ὀλιγαριῆς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅπως ὅλοι οἱ παλαιοί. Ὅμως ἀκόμη πλοῦς ὀλιγαριῆς φάνηκε ἕνας ἄλλος, στόν Πειραιᾶ, πού ἀνήμερα τῶν φῆτων, ὅταν ἀγιάζονται τά ὕδατα, ὑπῆρχε ἡ συνήθεια κάποιος νά πέφτῃ στήν θάλασσα καί νά πιάνῃ τόν σταυρό. Ὅμως μιά χρονιά, εἶχε χιονίση ἀπό τήν προηγούμενη μέρα καί ἡ θάλασσα ἦτανε παγωμένη. Ποιός θά πεφτε νά πιάνῃ τόν σταυρό; Κι' ὅμως βρέθηκε ἕνας φουκαριᾶς καί βούτηξε μέ τά ροῦχα τ.υ. στήν θάλασσα. Κολύπησε λίγο καί ἔπιασε τόν σταυρό. Βγαίνει ἔξω καί πρῶτος ὁ Δήμαρχος τοῦ Πειραιῶς τόν συνεχάρη καί τοῦ εἶπε: Εὐγε σου ἀγαπητέ μου. Πές μου τί θέλεις νά σοῦ κᾶνω γι' αὐτήν τήν καλλημαριά σου; Καί ὁ ἀνθρωπᾶκος ἀπήντησε: Κύριε Δήμαρχε, τό μόνο πού θέλω εἶναι νά πιάσουνε αὐτόν τόν ἄτιμο πού μ' ἔσπρωξε κι' ἔπεσα στόν γιαλό...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὅμως στά παλιὰ χρόνια ὅπως ἔχω ἀκούσει πέφτανε πολλοί γιά τόν σταυρό στήν θάλασσα.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί βέβαια πέφτανε πολλοί. Καί δέκα καί δεκαπέντε καμιά φορά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Διότι όποιος έπιανε τόν Σταυρό, έκανε μιá καλή έπιχείρησι. Είχε τό δικαίωμα νά γυρίση όλες τίς συνοικίες του Πειραιώς μέ τόν Σταυρό καί νά μαζεύη φιλοδωρήματα. Γι' αυτό, όπως έχω ακούσει γινόντουσαν καί συμπλοκές μέσα στην θάλασσα γιά τήν κατοχή του Σταυρού.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί γινότανε πανζουρλισμός στόν λιμένα του Πειραιώς τήν ώρα εκείνη. Όλα τά πλοία που βρισκόντουσαν εκεί σφυρίζανε μέ τίς σειρήνες τους δαιμονιωδώς, οί καμπάνες των έκκλησιών έσήμαιναν, ή Φιλαρμονική του Δήμου Πειραιώς έπαιζε στην διαπασών, πιστολιές καί κουμπουριές πέφτανε, πυροτεχνήματα σιάζανε στόν άέρα..
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί μέσα στην θάλασσα παίζανε μπουιές οί χειμρεινοί κολυμβηταί γιά τήν διακατοχή του Σταυρού. Στην Αθήνα όμως, ό άγιασμός των Υδάτων γινότανε νομίζω στην Δεξαμενή.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, στην Δεξαμενή αλλά χωρίς τόση φασαρία. Ούτε βαπόρια υπήρχαν γιά νά σφυρίζουν, ούτε έπεφτε κανείς στην Δεξαμενή ν' άνασύρη τόν Σταυρό, άφου τόν είχα νε δεμένο μέ μιá κορδέλλα καί ό Αρχιεπίσκοπος τόν τραβούσε πίσω.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αλήθεια, ό Σουρής δεν άσχολεΐται καθόλου μέ τήν έλλειφι του νερού στην Αθήνα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αν άσχοληται ; Πολύ συχν' μάλιστα. Μά αυτά θα τά ποθμε άφου πρώτα θυμήσωμε κανένα τραγουδι στους άκροατάς μας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμφωνώ. Τι θα 'λεγες γιά τήν κοσμοξάκουστη Παλόμα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν Παλόμα, μάλιστα. Τόν λόγον έχει ή φίλη μας ή Κλειώ.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) 'Η Παλόμα

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα άς δώσωμε τόν λόγο στόν σατυρικό της Αθήνας, τό Γεώργιο Σουρή. Τι έγραφε αυτός γιά τό νερό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τι δεν έγραφε νά μου πής. Ήτανε μιá έποχή, ένας χρόνος τό 1899, που έτυχε νά είναι τρομαντικά στεγνό. Ήρασία καί τίποτε άλλο. Ό Δήμαρχος είχε συγκροτήσει μεγάλη έπιτροπή από

γεωλόγους καί μηχανικούς γιά νά λύσουν τό πρόβλημα τοῦ νεροῦ,
μά χωρίς ἀποτέλεσμα θετικό. Κι' ἔγραφε τότε ὁ Σουρῆς, στά 1899.
Διάβασέ τα Γιάγιο ἑσύ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

(Διαβάζει) Λιτανείας καί δεήσεις
καί ἐπιτροπάς ἐπίσης

ἔτοιμάζει τώρα ὁ Δῆμος , μήπως βρέξη ὁ Θεός
ν' ἀνακουφισθῇ ὁ κόσμος , νά ἡσυχάσῃ ὁ λαός.

Καί μιά δέησι μεγάλη

κάθε στόμα νά τήν φάλλῃ :

Ἐπὲρ πάσης Ἐταιρείας πού φωνάζει φανερά

πώς θά φέρῃ τά νερά,

μετά πάσης εὐκολίας

τά νερά τῆς Στυμφαλίας

κι' ἂν ἡ Ἀθήνα μας δέν ἔχει οὔτε κόμπο γιά γαργάρα

θά μᾶς φέρῃ δίχως ἄλλο τά νερά τοῦ Νιαγάρρα

μία δέησις ἀξίζει ὑπὲρ ὄλων τῶν χειλέων

τῶν στεγνῶν καί διψαλέων

πού προσμένουν νά κορέσουν τόσην δίψαν θηριώδη

νμέ νεροποντῆν μυθώδη.

Ἐπὲρ σοφῶν ἐπιτροπῶν μέ σχέδια ποικίλα

πού θά μᾶς πνίξῃ δεύτερος κατακλυσμός καί νίλα,

ὑπὲρ ἀρδεύσεως μανδρῶν, ἄ γρῶν καί λειβαδίων

κι' ὑπὲρ σωροῦ προτάσεων πού τά νερά σου χάνεις

κι' ὑπὲρ ὑδάτων ἀφανῶν τῶν λεκανοπεδίων

ὅπου κατήντησαν κι' αὐτά ζητήματα λειάνης...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόυε ἀκριβῶς, στά 1899, βρέθηκε ἡ πηγὰδα τοῦ Βεζανῆ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί ἦτανε πάλι αὐτή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ἔχεις ἀκούσει γιά τήν πηγὰδα τοῦ Βεζανῆ ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οχι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεζανῆς ἦτανε τό ἐπώνυμο μιᾶς , ἐγάλης καί παλαιᾶς ἀθηναϊκῆς
οἰκογενείας πού εἶχε κτήματα στά Πατήσια, κτήματα μέ πατάτες
ντομάτες καί λαχανικά. Φυσικά γιά νά καλλιεργῇ τόσαο κτήματα
ἤθελε νερό. Εἶχε φτιάξει λοιπόν ἕνα τεράστιο πηγὰδι καί
εἶχε τήν τύχη ὁ Βεζανῆς νά βρῇ ἄφθονο νερό...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μή μου πής ότι ή Πηγάδα του Βεζανή έσωσε τήν 'Αθήνα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν τήν έσωσε απόλυτα, μά κατά κάποιον τρόπο τήν ώφέλησε ση-
μαντικά. Διότι ό Δήμος ήρθε σέ συνεννόησι μέ τήν οίκογένεια
Βεζανή καί άγόρασε τήν πηγάδα πού τήν διωχέτευσε στό δίκτυο
τής 'Αθήνας, γιά νά έξυπηρετηθοϋν κυρίως οί βορεινές συνοι-
κέις τής πόλεως. Κι' έγραφε τότε ό Σουρής ότι αν αποφάσιζε
ν' αϋτοκτονήση, θα προτιμοϋσε νά πνιγή στό πολύ νερό τής
'Αθήνας. Διάβασε Γιάγιο γιά νά πεισθής :
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ (Διαβάζει) 'Ιδού έγω προσέρχομαι ν' αϋτοκτονήσω πάλιν
μέ λύσσαν, μέ διάθεσιν καί ήρεξιν μεγάλην.
'Ολίγον θάνατον κι' έγω διψώ μετά μανίας
όλο τό αίμα μου σφριγεϊ καί θέλω νά σιοτώνω
κι' αν γλύτωνα τόν Μάϊον έν τής αϋτοκτονίας
άκλ' όμως τόν Ιούλιον, βεβαίως δέν γλυτώνω.
θά πιώ, θα πιώ καί θα χαρώ
αϋτοκτονώντας στό νερό !
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διέφου Γιάγιο ότι από τά 1834 πού έγινε πρωτεύουσα τής 'Ελλά-
δος ή 'Αθήνα, μόνον στά 1925, δηλαδή μετά 91 χρόνια ή πρωτεύ-
ουσα απέκτησε νερό μέ τήν λίμνη του Μαραθώνος.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μεγάλος συμβολισμός αϋτό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί συμβολισμός ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μά βέβαια, αρκει νά σκεφτής ότι πρϊτος νικητής του Μαραθωνίου
ήτανε ό νερούλας ό Δούης καί τήν πρώτη νίκη γιά τό νερό τής
'Αθ ήνας τήν έδωσε ό Μαραθώνας...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Α, έκει τό πᾶς ; Γιάγιο ήρχισες νά πάνης λογοπαίγνια καί νά
μέ συναγωνίζεσαι επίκίνδυνα. "Ας ειναί όμως... έλα τώρα νά
θυμηθοϋμε ένα τραγοϋδι άκόμη καί νά τελειώσωμε... Σ' αφήνω νά
διαλέξη μόνος σου...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) 'Ανάμνησις Σμύρνης Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλή σου νύχτα Γιάγιο μου καί ήρεβουάρ
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τήν έρχόμενη Κυριακή
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν Ίδια πάλι ώρα !